

PEDAGÓGUSOK INTERKULTURÁLIS NÉZETEI ÉS ELMONDOTT TANULÓI ÉRTÉKELÉSI GYAKORLATAIK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Győri János *, Németh Szilvia **, Kende Judit *

* ELTE PPK Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Központ

** Tárki Tudásmenedzsment és Oktatáskutató Központ, Zrt.

Kulcsszavak: interkulturális nevelés, tehetséges tanulók, tanári fókuszcsoportos beszélgetések

A tanárok tantermi munkájának sikerére vonatkozó kutatásokban az elmúlt évtizedekben három paradigma váltotta egymást (Falus, 2001; Szivák, 2002). Az elsőt a pedagógus személyisége állt a kutatói érdeklődés középpontjában (Hanushek, 1971), a második közvetlenül a tanári tevékenység kutatását tüzte ki céljául (Falus, 1986), a harmadik paradigmában a pedagógusok gondolkodásának kutatása került a figyelem középpontjába (Huber és Mandl, 1984; Watkins, 2003). E kutatási irány egyik legfontosabb előfeltevése az volt, hogy a tanárok órai tevékenységét és eredményességét döntően befolyásolják attitűdjeik, nézetrendszereik (Brophy és Good, 1974). Ezért a kutatók egyrészt e nézeteket igyekeztek feltárni, másrészt megpróbálták felderíteni, hogy e nézetek valóban kimutathatók-e a tanárok órai munkájában. Mindezt a tanári munka hatékonyságának növelése érdekében tették: ha ismertté válnak a pedagógusok kognitív folyamatai, akkor azokat befolyásolva javítani lehet a pedagógusok órai tevékenységét.

2009-ben indult kutatásunkban arra tettünk kísérletet, hogy budapesti pedagógusok bevándorló, illetve hazai kisebbségi, különböző képességszintű tanulókra, fiúkra és lányokra vonatkozó nézeteinek összetevőit feltárjuk, valamint megvizsgáljuk azt is, hogy ezek miképpen állnak kapcsolatban a tanárok tanórai munkájával. Hipotézisünk szerint a tanárok gondolkodásában és attitűdjében sztereotipikusan jelennek meg a nemek, a bevándorló, illetve más kisebbségi, valamint a különböző képességszintű diákok, s mivel e kép markáns és kevésbé flexibilis, feltételeztük, hogy osztálytermi tevékenységükben összefüggést találunk a tanárok nézetei és osztálytermi kommunikációja között. Kutatási kérdéseinkre a válaszokat kvantitatív és kvalitatív kutatási módszerekkel, 300-350 tanár vizsgálatának segítségével kerestük.

A kutatás kvalitatív komponensének első elemét heterogén és homogén fókuszcsoportos beszélgetések alkották. Hat tanári csoportban kerestük a választ arra, hogy milyen ismereteik vannak a tanároknak a tanulók háttérkulturájáról, szocializációjuk jellemző vonásairól; hogy véleményük szerint miként lehet hasznosítani a tanulók szociális-kulturális és képességbeli eltéréseiből adódó különbségeket a tanórák során; illetve, hogy milyen általános képük van a beszélgetéseken részt vevő pedagógusoknak a bevándorló és kisebbségi diákok tehetségalkulatójáról. A közel 60 általános iskolai pedagógus részvételével folyó beszélgetések anyagának elemzése során a tanulói teljesítményt illetően markáns elvárás-, értékelés-, és visszajelzésbeli különbségek voltak kimutathatók a válaszadók megnyilatkozásaiban a bevándorló és a kisebbségi tanulók, a különféle képességszinttel rendelkezők, valamint a fiúk és lányok vonatkozásában. A jelen konferencia-előadás célja e kutatási eredmény részletes bemutatása, különös tekintettel a beszélgetéseken részt vevő pedagógusok interkulturális nézetei és az elmondott tanulói értékelési gyakorlataik közötti összefüggésekre.

A kutatás az OTKA K-79143 sz. projekt támogatásával valósult meg.